לְקוּטִים וְסִפּוּרִים נִפְלָאִים

פרשת ויצא

"וישכב במקום ההוא" (כח, יא)

יעקב אבינו למד ארבע עשרה שנה ללא הפסקה, כמו שמבאר רש"י על הפסוק "וישכב במקום ההוא" (על פי בראשית רבה סח, יא): "באותו מקום שכב, אבל י"ד שנים ששמש בבית עבר לא שכב בלילה, שהיה עוסק בתורה".

אם רוצים אנו לקבל מושגים על התמדה בתורה, ראינו בדורינו את הסטייפלער זצ"ל, גיסו של מרן ה"חזון איש" זצ"ל.

משפחת קרליץ, משפחתו של ה"חזון איש", הייתה מהמשפחות החשובות ביותר בקוסובה, עיר הולדתו. כאשר הגיעה אחותו לפרקה, חיפש לה ה"חזון איש" חתן, והגיע אליו שמעו של תלמיד חכם מופלג, ושמו רבי יעקב ישראל קנייבסקי.

באותם ימים הוא כבר הוציא קונטרס תורני, וממנו ראה ה"חזון איש" את גדלותו בתורה. כאשר הציעו לסטייפלער את השידוך, הוא היה צריך לנסוע ברכבת, כארבע שעות נסיעה.

סדר הלימוד שלו היה ללמוד ברציפות יום ולילה ויום, שלושים ושש שעות, לאחר מכן לישון כמה שעות ושוב לחזור וללמוד. כיוון שהיה צורך לנסוע ברכבת, עשה הסטייפלער חשבון שילמד ארבעים ושמונה שעות ברציפות, ולאחר מכן יוכל לישון ברכבת.

אלא שכאשר עלה לרכבת, הוא ראה שהמושבים שם מרופדים, והיה לו חשש שמא יש בהם שעטנז, לכן נשאר לעמוד כל הנסיעה. כך שכאשר הגיע למחוז חפצו, היה זה לאחר שלא ישן חמישים ושתים שעות!

לפני הפגישה הוא ביקש שיאפשרו לו לישון מעט, אבל גם לאחר השינה הקצרה הגיע לפגישה כשהוא עייף ורצוץ, ובמהלכה נרדם מדי פעם... אם לא די בכך, גם שמיעתו הייתה לקויה. הסיבה לכך: הוא גויס לצבא הרוסי, ושם הוצב באחד מלילות שבת בעמדת שמירה. היה זה בקור הרוסי, כאשר הטמפרטורה בחוץ הייתה הרבה מתחת לאפס. לא היה לכל חייל מעיל חורפי, אלא מי שיצא לשמירה קיבל מעיל חם כדי שיוכל לשרוד בקור.

כאשר הגיע תורו של הסטייפלער לצאת לשמירה בליל שבת, הוא גילה כי החייל שהיה לפניו תלה את המעיל על עץ סמוך.

לפי המסופר, הוא נמנע מלהוריד את המעיל מן העץ מפני קדושת השבת, וכך העביר את כל הלילה בלי מעיל, בקור נורא, כשהוא מזיז את גופו כל הזמן כדי להתחמם. אבל את האוזניים אי אפשר להזיז,

"וַיְסַפֵּר לְלָבָן אֵת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה" (כט, יג)

יַעֲקֹב מְסַפֵּר לְלָבָן אֶת אֲשֶׁר עָבַר עָלָיו. רַשִּׁ"י מְתָאֵר כֵּיצַד לָבָן חִפֵּשׂ תְּחִלָּה אֶת הַמָּמוֹן שֶׁבַּמִּפְגָּשׁ. וְכָאן עוֹלָה שְׁאֵלָה לְעַצְמֵנוּ: כְּשֶׁאָדָם בָּא לְסַפֵּר, הַאִם אֲנַחְנוּ מְחַפְּשִׂים מַה נַּרְוִיחַ מִמֶּנּוּ, אוֹ מְפַנִּים לוֹ מָקוֹם?

זֶה הָיָה בְּאַחַת הַתְּקוּפוֹת הַמְאַתְגְּרוֹת שֶׁל הַחַיִּים. הַכֹּל הָיָה נִרְאֶה חָשׁוּךְ, כָּל הָעוֹלָם הָיָה נֶגְדּוֹ, אַף אֶחָד לֹא הֵבִין אוֹתוֹ. וְאַתָּה, רַק חִפַּשְׂתָּ מִישֶׁהוּ אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה מוּכָן לָתֵת לְךָ אֹזֶן וָלֵב, לְהַקְשִׁיב לְמַה שֶׁעוֹבֵר עָלֶיךָ, לִשְׁמֹעַ אֶת הַלְּבָטִים, אֶת הַפְּחָדִים, אֶת הַסּוֹדוֹת שֶׁמַּכְבִּידִים עַל לִבְּךָ.

יֵשׁ בֵּינֵינוּ כָּאֵלֶּה שֶׁלֹּא רוֹצִים לְהִזָּכֵר בַּטָּעוּת הַזּוֹ שֶׁשָּׁמָה 'לְשַׁתֵּף'. בִּמְקוֹם אֶמְפַּתְיָה - הוּא קִבֵּל בּוּז. בִּמְקוֹם הַקְשָׁבָה - עֲצוֹת בְּרָמָה שֶׁל ג'י.פִּי.טִי. בִּמְקוֹם חֶמְלָה - שִׁפּוּטִיוּת. וְיֵשׁ כָּאֵלֶּה שֶׁלֹּא יִשְׁכְּחוּ אֶת הַמַּלְאָךְ שֶׁהָיָה שָׁם בִּשְׁבִילָם, הִקְשִׁיב, לֹא הֵעִיר, כֵּן כֵּוֵן.

וְעַכְשָׁיו אַתָּה עוֹמֵד מֵהַצַּד הַשֵּׁנִי, מֵהַצַּד שֶׁל הַמַּקְשִׁיב. אוּלַי זֶה הַיֶּלֶד שֶׁלְּךָ, בְּנֵי הַבַּיִת, אָח אוֹ חָבֵר. הַאִם הוּא רוֹצֶה שֶׁאֶתֵּן לוֹ עֵצוֹת - אוֹ שֶׁרַק אַקְשִׁיב? הַאִם עָלַי לְהָאִיר אֶת עֵינָיו בְּטָעֲיוֹת?

הָבָה נִבְנֶה מִסְדְּרוֹן דִּמְיוֹנִי עִם שְׁנֵי חֲדָרִים: בְּחֶדֶר 1 יוֹשֵׁב הַמַּקְשִׁיב הַהַרְסָנִי, וּבְחֶדֶר 2 מַמְתִּין הַמַּקְשִׁיב הַמּוֹעִיל.

לעי"נ הרה"צ
ר' **פנחס** בן ר' **בנימין בינוש** רוזנבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

ומהקור נפגעה שמיעתו.
כאשר הסתיימה הפגישה, סיפרה אחות ה"חזון איש" על הבחור המיועד, שבמהלך הפגישה נרדם כמה פעמים, וגם כאשר היה ער, בקושי שמע את מה שאמרה. ברר ה"חזון איש" את העניין ואמר לאחותו:
"הסיבה שהוא נרדם במהלך הפגישה, היא בגלל יראת השמיים המיוחדת שלו, שנמנע מלישון בדרך מחשש שעטנז, ובעניין השמיעה, אכן הוא לא שומע טוב, אבל אני מבטיח לך שכל העולם ישמעו ממנו!"
זה היה הסטייפלער זצ"ל, קודש הקודשים!
(וקראת לשבת עונג)

"אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי... מה נורא המקום הזה" (כח, טז-יז)

יש להבין, שאל המגיד מדובנא: מהו כפל הלשון המוזכר כאן, "אכן יש ה' במקום הזה" וגם "מה נורא המקום הזה"? אלא, תירץ המגיד, הדבר יובן על פי משל: כפרי אחד הגיע אל עיר הבירה, שם שוטט ברחובות ובשווקים ונפעם מגודלם ומיופיים. בדרכו הגיע הכפרי אל ארמון מבוצר, גדול ומפואר. "של מי המבצר הזה?" שאל הכפרי. "זהו ארמון המלך!" השיבו לו.
התקרב הכפרי אל חצר הארמון החיצונה וראה שם בתי אבן קטנים ונאים. "של מי הבתים הללו?" הוסיף ושאל.
"הבט", השיב לו אחד ממשרתי המלך, "בית זה הוא של רופא המלך, ובית ארוך זה הוא מקום מגורי המשרתים, הבית ההוא עם הגג האדום הוא ביתו של טבח המלך, ובבתים ההם גרים יועצי המלך הבכירים".
"ושל מי הבית הזה?" שאל הכפרי בהצביעו על בית גדול ומפואר במיוחד שעמד במרכז החצר. "ביתו של המלך בכבודו ובעצמו! זהו ארמון המלוכה, השיב המשרת."
"אינני מבין", השתומם הכפרי, "והרי כבר קודם, כאשר שאלתי בתחילה מהו המבצר הנשגב, השיבו לי כי זה ארמון המלך, ואילו אתה אומר לי עכשיו על הבית הזה כי הוא ארמון המלך?..."
"אמת בפיך", חייך משרת המלך, "הארמון כולו הוא ארמון המלך, אלא שהמלך נתן רשות גם לאחרים לדור בחצר הארמון, לפי שהוא זקוק לשרותיהם, ולכך קבע מקום לכל אחד ואחד לפי הצורך.
אולם הבית הזה הוא ביתו של המלך, ולאיש אין רשות להיכנס אליו אלא אם כן קיבל רשות מאת המלך, וגם זאת יוכל לעשות רק אם הוא לבוש כיאה לרואה פני המלך".
כן הוא גם הנמשל, סיים המגיד: אמת הדבר כי כבוד ה' יתברך מלא את כל הארץ, ועם כל זאת, הארץ נתן גם לבני האדם, אבל בית המקדש, מקום משכן השכינה, מיוחד לה' יתברך לבדו, והכניסה אליו מוגבלת כפי קדושתו: את ההיכל משרתים הכהנים בלבד, ואל קודש הקודשים אין כניסה לאיש - "והזר הקרב יומת" (במדבר יח, ז) - ואף הכהן הגדול נכנס לשם רק במועד שנקבע, שנאמר "ואל יבא בכל עת אל הקדש" (ויקרא טז, ב). וזה מה שנאמר כאן בפסוק: "אכן יש ה' במקום הזה", כבכל הארץ, אולם "מה נורא המקום הזה" במיוחד. ומדוע? "אין זה כי אם בית אלוקים", זהו המקום המיוחד לה' לבדו!

"ויהי כאשר ראה יעקב את רחל... ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי הבאר" (כט, י)

שָׁלָב רִאשׁוֹן: הִתְבּוֹנְנוּת

חֶדֶר 1: הוּא נִכְנָס, עֵינָיו נְפוּחוֹת מִדְּמָעוֹת. אֲנִי מְסַמֵּן לוֹ לְהִתְיַשֵּׁב. תְּחוּשָׁה נִפְלָאָה מִתְפַּשֶּׁטֶת בְּעַצְמוֹתַי. סוֹמְכִים עָלַי. אוֹהֲבִים אוֹתִי. כַּנִּרְאֶה יֵשׁ בִּי מַשֶּׁהוּ מְיֻחָד. אִם הוּא רוֹאֶה צֹרֶךְ לְהִתְיַעֵץ אִתִּי - כַּנִּרְאֶה שֶׁאֲנִי חָכָם מִמֶּנּוּ. עַכְשָׁיו נִשְׁאַר לִרְאוֹת אֵיךְ אֲנִי יָכוֹל לָצֵאת הֲכִי חָכָם מֵהַשִּׂיחָה הַזּוֹ. מִי יוֹדֵעַ, אוּלַי בְּעוֹד שָׁנִים יְרַאֲיְנוּ אוֹתוֹ בְּמַגָּזִין כָּלְשֶׁהוּ, וְהוּא יַצְבִּיעַ עָלַי כְּמִי שֶׁשִּׁנָּה אֶת חַיָּיו בְּטִיפּ אֶחָד...
חֶדֶר 2: לְפָנַי שֶׁאֲנִי עוֹבֵר לַעֲסֹק בּוֹ - הַאִם עָלַי לֹא עוֹבְרִים דְּבָרִים? הַאִם אֲנִי תָּמִיד רָגוּעַ? הוּא בֶּן אָדָם, וְגַם אֲנִי. כֻּלָּנוּ מְשֻׁגָּחִים עַל יְדֵי אוֹתוֹ אָב אוֹהֵב. הוּא לֹא בְּעָיָתִי, אֲנִי לֹא מֻשְׁלָם. שְׁנֵינוּ פְּסוֹת פָּאזֶל בְּסִפּוּר אֱלוֹקִי אֶחָד גָּדוֹל. הַפֶּה וְהַלֵּב שֶׁלִּי הוּא צָנוֹר, וְאִם הַבּוֹרֵא יִרְצֶה - הוּא יְזַכֶּה אוֹתִי וְיַעֲבִיר לוֹ אֶת הָעֶזְרָה דַּרְכִּי.

שָׁלָב שֵׁנִי: הַקְשָׁבָה

חֶדֶר 1: הוּא מַתְחִיל לְסַפֵּר, וְגַלְגַּלֵּי הַמֹּחַ שֶׁלִּי מַתְחִילִים לַעֲבֹד. אֵיךְ אֲנִי מַרְוִיחַ מֵהַסִּיטוּאַצְיָה? אִם הַסִּפּוּר עֲסִיסִי - אֲנִי מְקַטְלֵג אוֹתוֹ בָּאַרְכִיוֹן. אִם הוּא מְשַׁעֲמֵם - אֲנִי מְפַהֵק בַּלֵּב, מְהַנְהֵן בְּרֹאשִׁי בְּמֶרֶץ כְּדֵי לֹא לְהֵרָאוֹת אָדָם קַר וְאָטוּם. אִם זֶה מַזְכִּיר לִי מַשֶּׁהוּ שֶׁעָבַרְתִּי - אֲנִי עוֹצֵר אוֹתוֹ: "אַתָּה חוֹשֵׁב שֶׁזֶּה הֲכִי גָּרוּעַ? תִּשְׁמַע מַה אֲנִי עָבַרְתִּי..." וְאִם יֵשׁ לִי קְצֵה חוּט - אֲנִי מְמַהֵר לָתֵת לוֹ פִּתְרוֹן מַבְרִיק.
חֶדֶר 2: הוּא פּוֹתֵחַ אֶת הַלֵּב. בַּתְּחִלָּה בַּחֲשָׁשׁ, אַחַר כָּךְ בְּשֶׁטֶף. אֲנִי מְנַסֶּה לְהָבִין מַהִי הַנְּקֻדָּה שֶׁמְּעִיקָה עָלָיו. הָעֵינַיִם שֶׁלִּי נְעוּצוֹת בּוֹ, הַפֶּה שֶׁלִּי נָעוּל, הָאָזְנַיִם בְּעֶמְדַּת הַקְשָׁבָה מְלֵאָה, הַמֹּחַ מְרֻכָּז בַּמִּלִּים הַנִּזְרָקוֹת לֶחָלָל.

אותה אבן שסתמה את פי הבאר הייתה, כידוע, גדולה וכבדה מאוד. הרועים שהיו סביב הבאר לא יכלו להזיז את האבן מחמת כובדה הרב, והם חיכו לחבריהם, כדי שיעשו זאת בחבורה גדולה, בכוחות משותפים.

יעקב אבינו לבדו גלל את האבן הכבדה, כדי שיוכל להשקות את הצאן של רחל. אומר רש"י, בשם המדרש: "ויגש יעקב ויגל - כמי שמעביר את הפקק מעל פי צלוחית, להודיעך שכחו גדול" (בראשית רבה).

יעקב אבינו גלל את האבן בקלות רבה, כמו שאדם מסיר פקק מבקבוק.

אצל העם היהודי אין, כידוע, שום כבוד ל'תרבות השרירים'. ללא ספק, מידת הכוח הגופני של אדם, אין בה חשיבות ואין בה עניין כשלעצמה. מדוע איפוא נאמר "להודיעך שכחו גדול"? וכי חז"ל באים לשבח את כוחו הגופני של יעקב אבינו?! ודאי שלא.

ההסבר בדברי חז"ל הוא אחר לחלוטין: חז"ל מלמדים אותנו כאן שיעור בכוחות נפשו של האדם.

נתאר לעצמנו אדם שרץ בתחרות ריצה. פתאום הוא נתקל במכשול מרגיז - קיר בגובה ארבעה מטרים חוסם את דרכו. הוא לא מצליח לעבור. צועקים לו: "הי, אתה מפסיד את המדליה!" זה מצער אותו מאוד, אבל הוא יודע שאין ברירה, הוא פשוט לא יכול להתגבר על המכשול הזה. הקיר גבוה מדי.

אבל מה יהיה, אם הוא רץ כשבערפו נושף אריה זועם? הוא רץ כל עוד רוחו בו, ופתאום נתקל בקיר בגובה ארבעה מטרים. הוא לא יעצור. הוא ייתלה על הקיר, ייאחז באבנים בציפורניו, גם אם ייפצע עד זוב דם. הוא יתאמץ ויטפס, ויקפוץ לצד השני. אחר כך, לאחר שתפוג חרדת המוות, הוא יסתכל על הקיר הגבוה, ולא יבין איך היה מסוגל לעבור את המכשול הזה.

כשאדם מבין שהמעשה שהוא צריך לעשות יציל את חייו או את חיי בני משפחתו, הוא מוצא בעצמו כוחות אדירים שלא ידע על קיומם. מה אם אדם רוצה לעשות מעשה חשוב ביותר, שעליו יעמוד כלל ישראל?

אין ספק שימצא בתוכו כוחות חזקים ביותר, שאינם בגדר כוחות רגילים של אדם.

לכאורה, יעקב אבינו עמד לעשות מעשה חסד קטן ופשוט: הוא רצה להזיז את האבן מעל הבאר, כדי להשקות את הצאן של רחל.

כאשר אדם רוצה לעשות מעשה שנחשב אצלו קטן ולא רב חשיבות במיוחד, הוא לא ימצא בעצמו את הכוחות האדירים הנגלים בשעת סכנה. אם כן, איך נמצאו ביעקב אבינו הכוחות האדירים? בהכרח שאצל יעקב אבינו אין מושג של חסד 'קטן' או בינוני.

כל חסד וכל מצווה היו חשובים בעיניו ביותר, ומשום כך מצא את הכוח לגלל את האבן הגדולה והכבדה, שחבורה שלמה של רועים גברתנים הצליחה רק בקושי רב להזיזה.

(רבי מרדכי דוד נויגרשל שליט"א)

"ויהי בבקר והנה הוא לאה" (כט, כה)

אמרו חז"ל (ב"ר ע, יט; תנחומא ויצא יא), ששאל יעקב את לאה בבקר: הרי בלילה קראתי לך 'רחל', ועניתי לי שאת רחל. אמרה לו לאה: וכי לא כך עשית לאביך, שאמרת לו 'אנכי עשו בכרך' (כז, יט)? אם כן, למדתי ממך. צריך לדעת, שאין זה כפשוטו, כאילו אמרה ליעקב: אתה לא אמרת אמת לאביך, ולכן גם אני לא אמרתי אמת לך. חס ושלום לומר שזה היה הדין ודברים ביניהם. אלא הפירוש הנכון הוא: הנה בעולם

שָׁלָב שְׁלִישִׁי: עֲרָנוּת

חֶדֶר 1: מַה הַשָּׁעָה? יֵשׁ לִי כָּל כָּךְ הַרְבֵּה עִסּוּקִים! מַה אֲנִי, פְּסִיכוֹלוֹג? נִרְאֶה לִי שֶׁהוּא קְצָת מַגְזִים. עֲוִית שֶׁל חֹסֶר אֱמוּן מִשְׁתַּקֶּפֶת מֵהַפָּנִים שֶׁלִּי.

חֶדֶר 2: הַפֶּלֶאפוֹן בְּמַצָּב שָׁקֵט. יֵשׁ כָּאן נְשָׁמָה אֱלוֹקִית שֶׁזְּקוּקָה לִי, יֵשׁ לִי כָּאן תַּפְקִיד. אֲנִי נוֹכֵחַ בַּחֶדֶר, לֹא מְזַלְזֵל בְּמַה שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ. הוּא לֹא בָּא לְכָאן כְּדֵי לְקַבֵּל מִמֶּנִּי פַּרְשָׁנֻיּוֹת!

שָׁלָב רְבִיעִי: מִקּוּד

חֶדֶר 1: אֵיךְ הוּא לֹא מִתְבַּיֵּשׁ? הוּא לֹא שָׂם לֵב שֶׁגַּם הַסְּבִיבָה סוֹבֶלֶת מִמֶּנּוּ? שֶׁגַּם הוּא אָשֵׁם בַּמַּצָּב? כָּל מַה שֶׁאֲנִי רוֹצֶה זֶה לְטַלְטֵל אוֹתוֹ: צֵא מֵהַבּוּעָה שֶׁלְּךָ!

חֶדֶר 2: יִתָּכֵן שֶׁיֵּשׁ בּוֹ קְצָת אַשְׁמָה, שֶׁיֵּשׁ נִפְגָּעִים גַּם בַּצַּד הַשֵּׁנִי. אִם הֵם הָיוּ בָּאִים אֵלַי - הָיִיתִי נוֹתֵן לָהֶם אֶת מְלוֹא הַהַקְשָׁבָה. אֲבָל עַכְשָׁיו הוּא כָּאן מוּלִי! הוּא, וְהָרְגָשׁוֹת שֶׁלּוֹ, וְהַחַוָיָה שֶׁלּוֹ בַּסְּפוּר.

שָׁלָב חֲמִישִׁי: הִזְדַּהוּת

חֶדֶר 1: כְּשֶׁהוּא מְסַפֵּר עַל אֶתְגָּרִים שֶׁלֹּא חָוִיתִי - אֲנִי מְגַמֵּד אֶת מַה שֶׁהוּא מַרְגִּישׁ, אוֹ נִשְׁאָר רָחוֹק, קַר וּמְנֻתָּק.

חֶדֶר 2: ה' לֹא נָסָּה אוֹתִי בְּכָל הַנִּסְיוֹנוֹת בָּעוֹלָם. נָכוֹן, הַבַּיִת שֶׁלִּי יַצִּיב, אֲבָל הַאִם אֵין לִי תְּחוּשָׁה שֶׁל חֹסֶר יְצִיבוּת? הַיְלָדִים מַרְוִים אוֹתִי נַחַת, אֲבָל הַאִם אֵין לִי בּוּשָׁה בַּחֲלָקִים אֲחֵרִים שֶׁל הַחַיִּים? הַלֵּב מִתְמַלֵּא חֶמְלָה. הַחֶמְלָה הוֹפֶכֶת לִתְפִלָּה פְּנִימִית: רִבּוֹנוֹ שֶׁל עוֹלָם, תַּעֲזֹר לוֹ לָשֵׂאת אֶת הַכְּאֵב, לְהַגִּיעַ לְקַרְקַע יַצִּיבָה. גַּם אֲנִי זָקוּק לַיְצִיבוּת הַזּוֹ בַּחֲלָקִים שֶׁלִּי, גַּם אֲנִי מְקַוֶּה לַעֲבֹר אֶת מַעֲבְרֵי חַיַּי בְּלִי טְרָאוּמוֹת מְיַתָּרוֹת. הַחֶמְלָה הַזּוֹ, הַהִזְדַּהוּת, מְחַבֶּרֶת בֵּינֵינוּ, יוֹצֶרֶת קֶשֶׁר נַפְשִׁי עָמֹק וּבָרִיא.

להצלחת
החתן **יצחק אהרן** נ"י עב"ג **זיסל** תחי' לנישואיהם
יזכו לבנות בית נאמן בישראל לתפארת המשפחות הנכבדות

היו אומרים: שני בנים יש לרבקה, ושתי בנות ללבן - הגדולה לגדול והקטנה לקטן (בבא בתרא קכג, א), דהיינו לאה הגדולה צריכה להינשא לעשיו הבכור. אבל אליבא דאמת, עשיו אינו הבכור, כי מכר את בכורתו ליעקב. אם כן, יעקב נעשה הגדול, ולאה צריכה להינשא לו. זאת אמרה לאה: הרי אמרת 'אנכי עשו בכרך', ובוודאי אין זה שקר, כי אתה באמת הבכור. ואם קנית את חלקו, אם כן אני שייכת לך, כי אתה הגדול ואני הגדולה.

(עבודת ישראל)

"ויאמר לבן לא יעשה כן במקומנו לתת הצעירה לפני הבכירה" (כט, כו)

מהו "במקומנו"? היה לו לומר "לא יעשה כן לתת הצעירה לפני הבכירה". אלא, לבן קנטר את יעקב ברמז על שקנה את הבכורה מעשו, כאומר: אולי במקומכם המנהג להקדים את הצעיר לפני הבכור, אבל במקומנו לא יעשה כן.

(בית הלוי)

"זה לי עשרים שנה בביתך... ותחלף את משכורתי עשרת מונים" (לא, מא)

צריך להבין, מדוע התעורר יעקב דוקא עכשיו להוכיח את לבן על כל רמאויותיו במהלך השנים שבהן היה יעקב בביתו? מבאר הנצי"ב מוולאז'ין זצ"ל בספרו 'העמק דבר':

אומרים חז"ל (קידושין ע, א): "כל הפוסל במומו פוסל".

היינו, טבעו של אדם שדוקא בדבר שהוא עצמו פגום בו, הרי הוא נוהג תמיד לחשוד בזולתו שאף הוא פגום בכך, כי הוא שופט אותו על פי הבנתו והרגשתו, כיצד הוא עצמו היה נוהג.

כך גם להיפך: אדם הנקי באיזו מידה ונזהר באיזה פרט, מאמין לחברו בעניין זה ואינו חושד בו. לכן אמרו חז"ל (מדרש רבה, פרשת אחרי) כי שמשון האמין לאחרים בשבועה, כיוון שאף הוא עצמו היה זהיר בשבועה.

זהו שטען יעקב ללבן: הסיבה שמישהו את כל כליי, כדרך שעושים לגנב, היא מכיוון שאתה עצמך רמאי וגנב, שהרי "ותחלף את משכרתי עשרת מנים", ולכן נדמים לך כולם כגנבים.

(העמק דבר - הנצי"ב מוולאז'ין זצ"ל)

"ותחלף את משכרתי עשרת מנים" (לא, מא)

חסידים מספרים, שהגיע אחד לרבי ר' העניך מאלכסנדר זצ"ל בשאלה. מה התועלת שיש לחסידים מנסיעתם לרבי? מובן אלו היושבים בשלחן ושומעים את התורה שהרבי אומר ומקבלים שיריים.

אבל הללו שנדחקים בשורה החמישית, השביעית והעשירית, דברי תורה אינם שומעים, את הרבי אינם רואים, ושיריים אינם מגיעים אליהם. אם כן, מה התועלת בנסיעה?

ענה לו הרבי בסיפור: כשהייתי ילד ולמדתי בחדר, הגענו לפסוק 'ותחלף את משכרתי עשרת מנים'. שאלתי את המלמד: כיצד יתכן מאה פעמים? הלוא הוא אמר עקודים ועשה ברודים, אבל למאה זה לא מגיע. ענה לי המלמד: בני היקר, מה משנה איך החליף?

אני יודע דבר אחד: סוף כל סוף יעקב התעשר מזה. מה נפקא מינה איך התעשר? העיקר שהתעשר.

גם אני, בני, רואה שעל ידי הנסיעות נוסף לחסידים תורה, יראת שמים ויהדות. די לי בזה. העיקר שהתעשרו.

(יגדיל תורה)

שָׁלָב שִׁשִּׁי: הַפְּרָדָה

חֶדֶר 1: סוֹף סוֹף קִבַּלְתִּי אֶת הַמִּיקְרוֹפוֹן. אֲנִי פּוֹצֵחַ בִּדְרָשָׁה אֲרֻכָּה, מַסְבִּיר לוֹ הֵיכָן הוּא טוֹעֶה, לָמָּה הוּא אָשֵׁם. כָּל מַה שֶּׁיַּעֲזֹר לִי לְהַרְגִּישׁ הֲכִי טוֹב עִם עַצְמִי.

חֶדֶר 2: דְּמָמָה בַּחֶדֶר. הוּא כְּבָר לֹא מְדַבֵּר. אֲנִי עֲדַיִן לֹא מְדַבֵּר. נוֹתֵן כָּבוֹד לַשִּׁתּוּף שֶׁלּוֹ. מְנַסֶּה לְהָבִין הַאִם הוּא רוֹצֶה גַּם שֶׁאֶהְיֶה אִתּוֹ בַּחִפּוּשׂ אַחַר פִּתְרוֹן. רַק אִם כֵּן - אֲנִי מַמְשִׁיךְ לַהַפְרָדָה: לְהַבְחִין יַחַד בֵּין הַכְּאֵב הָאֲמִתִּי וְהַמְּצָדֵק לְבֵין הַמַּסְקָנוֹת הַמְּטֻעוֹת שֶׁנִּבְנוּ סְבִיבוֹ. אֲנִי לֹא מְמַהֵר לְהַסְבִּיר לוֹ אֶת הַכְּאֵב אוֹ לָתֵת לוֹ סִבָּה רוּחָנִית. הָאֱמוּנָה שֶׁלִּי אֵינָהּ תּוֹרָה שֶׁאֲנִי דּוֹרֵשׁ לְפָנָיו, אֶלָּא הַכֹּחַ שֶׁמַּחֲזִיק אוֹתִי לְהִשָּׁאֵר לְצִדּוֹ. רַק אִם הוּא מְבַקֵּשׁ עֵצָה אוֹ שִׂיחָה בֶּאֱמוּנָה - אֲנַחְנוּ מְבָרְרִים יַחַד מַה יוֹכַל לַעֲזֹר לוֹ כָּעֵת. אֲבָל אָסוּר לַעֲבֹר לַהַפְרָדָה לִפְנֵי שֶׁאֲנִי בַּצַּד שֶׁלּוֹ, מֵבִין וְלֹא שׁוֹפֵט אוֹתוֹ! אַחֶרֶת הוּא יִנָּסֶה לְהָגֵן עַל הַתְּאוֹרִיּוֹת שֶׁלּוֹ בְּכָל הַכֹּחַ.

שָׁלָב שְׁבִיעִי: עֲזָרָה

חֶדֶר 1: הוּא לֹא מוּכָן לְהִשְׁתַּנּוֹת, לֹא מְקַבֵּל אֶת הָעֵצוֹת שֶׁלִּי. הַשִּׂיחָה מִסְתַּיֶּמֶת. הוּא יוֹצֵא. לֹא אוֹמֵר תּוֹדָה עַל הַשָּׁעָה שֶׁהִקְדַּשְׁתִּי עֲבוּרוֹ. וְלָמָּה הַפְּרִצוּף שֶׁלּוֹ חָמוּץ?

חֶדֶר 2: אֲנִי כָּאן בִּשְׁבִילוֹ, מוּכָן לָשֵׂאת בְּעֹל, לְהָקֵל עָלָיו. אֲנִי לֹא דּוֹרֵשׁ מִמֶּנּוּ לְהִשְׁתַּנּוֹת אוֹ לְפַתֵּחַ אֶת כָּל סוּדוֹתָיו הַכְּמוּסִים. כְּשֶׁהוּא קָם, בְּפָנִים שְׁטוּפוֹת דֶּמַע וְאוֹר בָּעֵינַיִם, אֲנִי מְשַׁגֵּר עוֹד חִיּוּךְ, וּבְלִבִּי מַזְכִּיר לְעַצְמִי: זֶה לֹא אֲנִי! אֲנִי לֹא מְקוֹר הָרְפוּאָה, אֲנִי רַק מְמַלֵּא אֶת תַּפְקִידִי - וַה' הוּא שֶׁנּוֹתֵן אֶת הַמִּלִּים הַמּוֹעִילוֹת בְּפִי! אֲנִי בְּסַךְ הַכֹּל צִנּוֹר!

(ע"פ נְקֻדּוֹת שֶׁל אוֹר - סְפִּינְקָא)

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com